



**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ YANINDA
ELMİN İNKİŞAFI FONDU**

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin
İnkişafı Fondunun elmi-tədqiqat proqramlarının, layihələrinin
və digər elmi tədbirlərin maliyyələşdirilməsi məqsədi ilə
qrantların verilməsi üzrə 2013-cü il üçün elan edilmiş əsas
qrant müsabiqəsinin (EIF-2013-9(15)) qalibi olmuş
layihənin yerinə yetirilməsi üzrə

YEKUN ELMİ-TEXNİKİ HESABAT

Layihənin adı: Azərbaycanda pilot çay hövzələri üzrə ekoloji axımın qiymətləndirilməsi üçün müasir metodologiyanın işlənilməsi

Layihə rəhbərinin soyadı, adı və atasının adı: İmanov Fərda Əli oğlu

Qrantın məbləği: 45 000 manat

Layihənin nömrəsi: EIF-2013-9(15)-46/27/2-M-41

Müqavilənin imzalanma tarixi: 27 fevral 2015-ci il

Qrant layihəsinin yerinə yetirilmə müddəti: 18 ay

Layihənin icra müddəti (başlama və bitmə tarixi): 01 mart 2015-ci il – 01 sentyabr 2016-cı il

Diqqət! Bütün məlumatlar 12 ölçülü Arial şrifti ilə, 1 intervalla doldurulmalıdır

Diqqət! Uyğun məlumat olmadığı təqdirdə müvafiq bölmə boş buraxılır

Hesabatda aşağıdakı məsələlər işıqlandırılmalıdır:

1	Layihənin həyata keçirilməsi üzrə yerinə yetirilmiş işlər, istifadə olunmuş üsul və yanaşmalar Layihənin mövzusunə uyğun olan elmi ədəbiyyatın ucmalı hazırlanmış, çayların ekoloji axımını təyin etmək üçün tələb olunan məlumatların strukturu təhlil edilmiş, bu məlumatların Azərbaycanda mövcudluq dərəcəsi araşdırılmış və çayların ekoloji axımını qiymətləndirmək üçün hidroloji metodların daha məqbul olması qənaətinə gəlinmişdir. Pilot çaylar - Gəncəçay və Qoşqarçay üçün tələb olunan hidroloji məlumatlar toplanmışdır. Layihənin həyata keçirilməsi xamanı genetik və statistik metodlardan istifadə olunmuşdur.
2	Layihənin həyata keçirilməsi üzrə planda nəzərdə tutulmuş işlərin yerinə yetirilmə dərəcəsi (faizlə qiymətləndirməli) 100%

3

Hesabat dövründə alınmış elmi nəticələr (onların yenilik dərəcəsi, elmi və təcrübi əhəmiyyəti, nəticələrin istifadəsi və tətbiqi mümkün olan sahələr aydın şəkildə göstərilməlidir)

Azərbaycanda çaylarının ekoloji axımını qiymətləndirmək üçün normativ - hüquqi sənədin olmadığını nəzərə alaraq, Gəncəçay və Qoşqarçayın misalında çayların ekoloji axımını təyin etmək üçün **yeni hidroloji metod** təklif olunmuşdur. Azərbaycan çayları üçün belə metod ilk dəfə işlənmişdir. Bu metod, xaricdə işlənmiş hidroloji metodlarla (bu metoların icmalı hazırlanmış və Yekun Elmi Hesabata daxil edilmişdir) müqayisədə elmi cəhətdən daha yaxşı əsaslandırılmış hesab oluna bilər. Belə ki, xaricdə istifadə edilən hidroloji metodların əksəriyyətində ekoloji axımın kəmiyyəti subyektiv təyin olunur. Hazırda 100-dən artıq belə metodun mövcudluğu bu fikiri təsdiqləyir. Lakin Azərbaycan çayları üçün təklif olunan metod işlənərkən, çayların çoxillik tərəddüdlərinin statistik qanunauyğunluqları və təqvim ayları daxilində su sərfələrinin dəyişkənliyi nəzərə alınmışdır.

Çayların ekoloji axımını qiymətləndirmək üçün işlənmiş yeni hidroloji metodun əsasında **Metodiki göstərişlər** hazırlanmışdır. Bu Metodiki göstərişlər müzakirə və gələcəkdə tətbiq üçün Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, Fövqaladə Hallar Nazirliyi, Meliorasiya və Su Təsərrüfatı ASC, Azərsu ACS və Alternativ və Bərpa Olunan Enerji Mənbələri üzrə Dövlət Agentliyinin aidiyyəti olan strukturlarına təqdim ediləcəkdir.

Layihənin Yekun hesabatının əsasında **“Çayların bərpası və ekoloji axımı”** adlı dərs vəsaiti hazırlanacaq və Bakı Dövlət Universitetində “Su ehtiyatlarının inteqrasiyalı idarə edilməsi” ixtisaslaşması üzrə magistr hazırlığında istifadə olunacaqdır. Bu ixtisaslaşma, dərs vəsaiti və onun hazırlanmasının maliyyə mənbəyi haqqında 2016-cı ilin may ayında Sankt-Peterburq şəhərində MDB ölkələri Universitetlərinin hidrometeorologiya ixtisası üzrə kadr hazırlığına həsr edilmiş seminarında məlumat verilmişdir.

Alınmış nəticələr daha çox tətbiqi xarakter daşıyır, lakin çayların ekoloji axımını qiymətləndirmək üçün işlənmiş hidroloji metod elmi maraq da kəsb edir, çünki bu metodda yeni yanaşma tətbiq edilmişdir. Bu nəticələr dövlət proqramlarında, dövlət qurumlarının sahə tədqiqat proqramlarında, beynəlxalq layihələrdə və Universitetlərin ekologiya, ətraf mühiti mühafizə, hidrotexnika, hidrologiya və hidrogeologiya ixtisasları üzrə kadr hazırlığında istifadə oluna bilər.

4

Layihə üzrə elmi nəşrlər (elmi jurnallarda məqalələr, monoqrafiyalar, icmallar, konfrans materiallarında məqalələr, tezislər) (dərc olunmuş, çapa qəbul olunmuş və çapa göndərilmişləri ayrılıqda qeyd etməklə, uyğun məlumat - jurnalın adı, nömrəsi, cildi, səhifələri, nəşriyyat, indeksi, Impact Factor, həmmüəlliflər və s. bunun kimi məlumatlar - ciddi şəkildə dəqiq olaraq göstərilməlidir) *(surətlərini kağız üzərində və CD şəklinə əlavə etməli!)*

Yerinə yetirilmiş tədqiqatlar nəticəsində **iki elmi məqalə çap olunmuş** (hər iki məqalə Yekun hesabata əlavə olunur), **daha üç məqalə** və **bir Konfrans materialı** isə çapa təqdim edilmişdir (azərbaycan, rus və

indilis dillərində).

Çap olunmuş məqalələr:

1. İmanov F.Ə., Verdiyev R.H., Rəcəbov R.F., Nuriyev A.A. Çayların ekoloji axımının təyində çöl tədqiqatlarının rolu (Gəncəçay və Qoşqarçayın misalında) // Su Problemləri, elm və texnologiyalar, № 2. 2016. Bakı, s. 23-30.
2. İmanov F.Ə., Verdiyev R.H., Rəcəbov R.F., Nuriyev A.A. Çayların ekoloji axımı və onun təyini metodları // Azərbaycan regionlarının coğrafi problemləri. 2016. Bakı, s. 219-224.

Çapa qəbul və təqdim olunmuş məqalələr:

1. İmanov F.Ə., Verdiyev R.H., Rəcəbov R.F., Nuriyev A.A. Çayların ekoloji axımının təyini metodikası. (Jurnal "Coğrafiya və təbii resurslar" AMEA-nın Coğrafiya İnstitutu) – **Çapa qəbul olunmuşdur.**
2. Ф.А.Иманов, Р.Г.Вердиев, Р.Ф.Раджабов, А.А.Нуриев. Метод определения экологического стока рек Азербайджана (Журнал «Водные ресурсы», Москва) – **Rəydedir;**
3. İmanov F.A., Verdiyev R.H., Rajabov R.F., Nuriyev A.A. A method to determine ecological flows: A Case Study for Ganjachay River in Azerbaijan. (Jurnal "River Research and Applications") – **Rəydedir;**
4. Ф.А.Иманов, Р.Г.Вердиев, Р.Ф.Раджабов, А.А.Нуриев. Экологический сток рек и гидрологический метод его определения (Материалы конференции, Тбилиси, 22-25 сентябрь, 2016).

5 İxtira və patentlər, səmərələşdirici təkliflər

6 Layihə üzrə ezamiyyətlər (ezamiyyə baş tutmuş təşkilatın adı, şəhər və ölkə, ezamiyyə tarixləri, həmçinin ezamiyyə vaxtı baş tutmuş müzakirələr, görüşlər, seminarlarda çıxışlar və s. dəqiq göstərməlidir)

7 Layihə üzrə elmi ekspedisiyalarda iştirak (əgər varsa)

8 Layihə üzrə digər tədbirlərdə iştirak

9 Layihə mövzusu üzrə elmi məruzələr (seminar, dəyirmi masa, konfrans, qurultay, simpozium və s. çıxışlar) (məlumat tam şəkildə göstərməlidir: a) məruzənin növü: plenar, dəvətli, şifahi və ya divar məruzəsi; b) tədbirin kateqoriyası: ölkədaxili, regional, beynəlxalq)

1. Qlobal Su Əməkdaşlığı təşkilatının Azərbaycan şöbəsinin seminarı – dəvətli, ölkədaxili.
2. Bakı Dövlət Universitetində "Su ehtiyatlarının inteqrasiyalı idarə edilməsi" ixtisaslaşması üzrə təhsil

alan magistrantlar üçün hazırlanacaq “Çayların bərpası və ekoloji axımı” adlı dərs vəsaiti və onun hazırlanmasının maliyyə mənbəyi (EIF) haqqında 2016-cı ilin may ayında Sankt-Peterburq şəhərində MDB ölkələri Universitetlərinin hidrometeorologiya ixtisası üzrə kadr hazırlığına həsr edilmiş seminarında məlumat verilmişdir.

10 Layihə üzrə əldə olunmuş cihaz, avadanlıq və qurğular, mal və materiallar, komplektləşdirmə məmulatları

Nö	Malın adı	Miqdarı
1	Noutbuk kompüter model: ACER TMP 256-MG 7170	2 ədəd
2	Noutbuk kompüter model: ACER TMP 256-MG 7170	1 ədəd
3	Çoxfunksiyalı printer 3-ü 1-də: HP Laserjet PRO 100 MFP M125A	1 ədəd
4	3-ü 1-də çoxfunksiyalı üçün katriç	1 ədəd
5	Xarici yaddaş: Toshiba 1Tb HDD	1 ədəd
6	GPS: Montana 680	1 ədəd

11 Yerli həmkarlarla əlaqələr

- 1.Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
- 2.Meliorasiya və Su Təsərrüfatı ASC
- 3.Azərsu ASC

12 Xarici həmkarlarla əlaqələr

- 1.UNESCO-nun Hidrologiya İnstitutunun (İHE) prof. Michael E.MeClain;
- 2.Hollandiyanın Deltares şirkətinin mütəxəssisi xanım Maaike Maarse;
3. Rusya Federasiyasın, prof. V.Q. Dubinina (Дубинина В.Г.).

13 Layihə mövzusu üzrə kadr hazırlığı (əgər varsa)

Layihə materialları əsasında “Çayların bərpası və ekoloji axımı” adlı dərs vəsaiti hazırlanacaq və Bakı Dövlət Universitetində “Su ehtiyatlarının inteqrasiyalı idarə edilməsi” ixtisaslaşması üzrə magistr

hazırlığında istifadə olunacaqdır.

14 Sərgilərdə iştirak (əgər baş tutubsa)

-

15 Təcrübəartırmada iştirak və təcrübə mübadiləsi (əgər baş tutubsa)

-

16 Layihə mövzusu ilə bağlı elmi-kütləvi nəşrlər, kütləvi informasiya vasitələrində çıxışlar, yeni yaradılmış internet səhifələri və s. (məlumatı tam şəkildə göstərməlidir)

-

SİFARİŞÇİ:

Elmin İnkişafı Fondu

Müşavir

Babayeva Ədilə Əli qızı

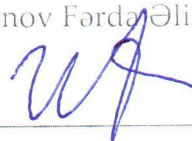
(imza)

"__" _____ 201__-ci il

İCRAÇI:

Layihə rəhbəri

İmanov Fərdə Əli oğlu



(imza)

"08" 09 2016-cı il

Baş məsləhətçi

Qurbanova Səmirə Yaşar qızı

(imza)

"__" _____ 201__-ci il